44510

Pošlnina paušalirana

Leto II., štev. 153 — V Ljubljani, petek dne 1. julija 1921 — Posamezna štev. 30 par - 1·20 K

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . 240 K
mesečno . . . . . 20 „
za zased. ozemlje 360 „
za inozemstvo . . 600 „

Oglasi za vsak mm višine stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm stolpca (58 mm) . 1 „

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo: Miklošičeva cesta št. 16/I. Telefon št. 72
Upravništvo: Sodna ulica št. 6. Telefon št. 85.
Račun kr. pošt. ček. urada štev. 11.842.

Ljubljana, 30. junija.

Včeraj je stopila ustava v veljavo in skoraj neposredno so se pojavili blagodejni učinki dejstva, da je država dobila svoj stalni temeljni zakon. Doba neizvestnega, nejasnega stanja je pri kraju. Pod silnim moralničnim pritiskom tega fakta se vračajo predvsem abstinenti v konstituanto. Prvi so prišli klerikalci, ki so deloma že včeraj položili po novi ustavi predpisano prisego. Danes so jim sledili komunisti. Kmalu bodo zavladale v parlamentu zopet normalne razmere in teatralične geste opozicije tekom ustavne debate bodo spadale med zanimive incidente naše parlamentarne zgodovine ki bodo zgodovinarju nudili primere iz otroške dobe mladega državnega življenja.

Kmalu se bodo sični pojavi pokazali v vsem našem javnem življenju. Dovolj je že čisto politične debate in pogosto se čujejo glasovi: Nehajmo s politiko! V tej zahtevi tiči mnogo zdravega jedra. Naše državno življenje se ne more stalno osredotočiti okrog čisto političnih vprašanj in izčrpati v borbah za načela. Življenje naroda postavlja na dnevni red vsak dan nove praktične zadeve, ki mnogo neposrednejše posegajo v moralično in materijalno eksistenco posameznika nego velika načela. To je povsem točno šele sedaj, ko so načela v ustavi končno postavljena in je dana trdna osnova s katere pristopimo praktičnim vprašanjem, ki vsak dan bolj silijo v ospredje.

Skupščina je danes po predstavnikih posameznih političnih skupin ostro obsodila zločinski atentat na prestolonaslednika. Tudi komunisti so poskusili potegniti mejo med svojo oficijalno politiko in svojo neoficijalno teroristično akcijo Ni se jim posrečilo. Že danes se je pokazalo, da so bili v zaroto proti vladarju zapleteni prvi komunistični voditelji! Spominjamo se, kako so klerikalci, narodni socijalisti vzvišeno govorili o «Obznani» proti komunistom, češ, vse kar se trdi o opasnosti njihove organizacije je več ali manj izmišljeno. To je bilo takrat, ko je vlada že ugotovila, da je boljševiška tajna organizacija že dospela do samih živcev državnega ustroja in pripravljala usodepolne naklepe proti obstoju same države. Bomba komunističnega eksaltada je dokaz, da bo treba v bodoče podvojene pažnje. Pred tremi dnevi je bila «Obznana» spremenjena v uredbo in ohrani moč zakona, dokler je ne spremeni ali ukine parlamentarni odbor. Da je uredba upravičena, o tem pač sedaj ne bo nobenega dvoma. Jugoslavije ne bodemo brez najenergičnejše obrambe izročali zavratnim boljševiškim eksperimentom.

V bližnji bodočnosti se nam napovedujejo spremembe v vladi. Opozicija s polagoma zaveda, da v nacijonalni državi njena naloga ne more biti trajno negativna. Le naivnost narodnih socialcev (resnična ali izumetničena) predstavlja opozicijo kot višek politične kreposti. Zato smemo računati, da se bodo gospodu Pašiću kmalu predstavili novi sotrudniki za sodelovanje pri upravi države. Tudi to je posledica normaliziranja našega političnega življenja, ki nastaja vsled sprejetja ustave.

Prva kolesa novega državnega stroja se že vrtijo. Kmalu bo življenje naše države krenilo v svojo urejeno redno strugo.

ODLIKOVANJE PAŠIĆA IN DR. RIBARJA.

Beograd, 30. junija. Po včerajšnjem banketu na dvoru je prestolonaslednik regent podaril predsedniku konstituante dr. Ribaru v znak priznanja za njegove zasluge za doseženje ustave zlato dozo s svojo sliko, ministrskemu predsedniku pa pozlačen kip, ki predstavlja regenta na konju.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Povodom sprejema ustave je prejela vlada iz vseh krajev države nebroj čestitk. Mesto Banjaluka v Bosni je ob tej priliki imenovalo dr. Ribarja za častnega meščana.

MOŽNOST VAŽNIH POLITIČNIH DOGODKOV.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Klubi vladne večine so bili pozvani, naj postanejo v Beogradu, in sicer zaradi važnih političnih dogodkov, ki zamorejo nastopiti po sprejetju ustave.

ORGANIZACIJA ŠUMARSKE OBLASTI.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Danes je podpisana naredba o organizaciji šumarske uprave v celi kraljevini.

Po atentatu na regenta

KOMUNISTIČNA ZAROTA. — OSUMLJENI POSLANCI.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Preiskava proti atentatorju Stejiću se marljivo nadaljuje. Kolikor se je doslej dognalo, napadalec ni naš državljan. Njegova mati je Madžarka. Bil je nekaj časa v Rusiji, kjer je bil v boljševiški službi in je posečal šolo za agitacijo in propagando. Stejićeva žena je tudi komunistinja in je izjavila, da je njen soprog zelo pogosto zahajal v komunistični klub. Policija je odkrila mnogo sledi. Pri sluzi Janošu, boljševiku, so našli zaboj bomb. Preiskava bo še odkrila mnogo zanimivosti. Oblasti zahtevajo izročitev nekaterih komunističnih poslancev v zvezi z atentatom na regenta. Doznava se, da je Stejić dobil vstopnico od komunističnega poslanca. Stejić je opetovano poskušal priti v konstituanto, pa se mu zaradi strogega nadzorstva ni posrečilo. Tudi v Novem Sadu oblasti pridno poizvedujejo. Tam so aretirali štiri komuniste, med njimi nekega dijaka-pravnika. Doznava se, da je bil napad pripravljen že za Duhovo, pa se tedaj ni mogel izvršiti. Zato ga je odgodil na ugodnejšo priliko.

Atentator je na policiji vse priznal. Iz njegovih izjav se vidi, da atentat ni samo njegovo delo, ampak da je obstojala cela zarota. Priznal je, da je zarota bila pripravljena in da so zarotniki med seboj kockali, kdo naj izvede atentat. V teku včerajšnjega dne je policija izvršila več aretacij.

V interesu uspeha nadaljnje preiskave se sedaj še ne izdajajo podrobnosti preiskave.

Atentator je imel pri sebi tri bombe in revolver. Najprej je hotel priti na galerijo skupščine. Ker pa je imel policijski komisar skupščine nalog, da pusti vstopiti le one osebe, za katere jamči osebno, niso stražniki dovolili atentatorju vstopa. Vsled tega se je podal na stavbni oder zgradbe ministrstva za gradjevine. Ko je prišel atentator v roke policije, je bil že ves raztrgan in obtolčen od onih, ki so ga prijeli.

Včeraj je regent Aleksander obiskal v bolnici ranjence atentata in je vojake odlikoval z zlato medaljo za hrabrost. Med ranjenimi so vojaki garde, pešci in nekaj civilistov. Nekaj je lahko ranjenih, dva pa težko; enemu vojaku je eksplozija prizadejala težke poškodbe na glavi in prsih, enemu uradniku pa je izbila oko. Vseh ranjencev je devet.

Komunisti prisegli na ustavo

IZ SEJE USTAVOTVORNE SKUPŠČINE.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Današnjo sejo konstituante je otvoril predsednik dr. Ribar ob 12. uri. Prisotni so bili tudi komunisti, ki so prišli v dvorano popolnoma mirno in je bila opažati na njih deprimiranost. Po izvršenih formalnostih je vstal predsednik dr. Ribar in dal duška svoji ogorčenosti nad zločinskim atentatom na prestolonaslednika regenta. Njegov govor so poslanci ponovno prekinili z navdušenimi klici «Živio regent!». Vsi poslanci so pri teh klicih vstali raz sedežev, samo komunisti ne.

Po govoru dr. Ribara se je oglasil k besedi socijalistični poslanec Divac, ki je protestiral proti temu, da bi vlada eventualno atentat porabila za boj proti delavskemu razredu. Socijalni demokrati da so bili vedno nasprotniki terorističnih metod, ker stoje na stališču, da more samo organizirana akcija vsega proletarijata dovesti do uspeha.

Ko je šel komunist Triša Kaclerović na govorniško tribuno, je bilo slišati klice: «Atentatorji! Kje so bombe!». Kaclerović se je izjavil proti ustavi, ker ni rešila vprašanja proletarijata, ki ostane še naprej brezpraven. Komunisti bodo sicer prisegli na ustavo, borili pa se bodo še dalje za uresničenje svojih idej.

Sledilo je zaprisečenje komunističnih poslancev. Takoj nato je izjavil komunist Milojković, da se komunisti ne borc proti osebam, ampak proti režimu. Atentat je posledica reakcijonarnega režima.

Nato je dr. Trumbić vprašal predsednika, ali misli poslati beograjski «Tribuni» uradni popravek, ker je pisala, da on o priliki prihoda regenta v konstituanto ni vstal. Predsednik je odgovoril, da se bo to takoj zgodilo, ker je osebno videl, da je interpelant vstal. Zaradi iste zadeve se je pritoževal tudi zemljoradniški poslanec Lazić. Pri tej priliki je prišlo med poslancem Moskovljevićem in nekaterimi drugimi do hudega prerekanja. Poslanec Majcen je očital Moskovljeviću in Avramoviću, da sta pri prihodu regenta v dvorano tudi onadva obsedela.

Seja je bila zaključena ob 13. uri in sklicana prihodnja za 16. uro.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Popoldansko sejo ustavotvorne skupščine otvarja podpredsednik dr. Ribar ob pol peti uri. Republikanec Pejović izjavlja v imenu svojega kluba, da obžaluje atentat na regenta in pa da se je to zgodilo ravno prvi dan ustavnega življenja.

Minister za pravosodje zahteva nato, da se izročijo sodniji v zvezi z atentatom na regenta komunistični poslanci Filipović, Čopić in Kovačević. Predsednik dr. Ribar naznanja, da se bo zahteva izročila imunitetnemu odboru.

Na dnevnem redu je poročilo imunitetnega odbora, po katerem se imajo nekateri poslanci izročiti sodišču, večinoma zaradi tiskovnih prestopkov. Zbornica sklene z večino glasov, da se ti poslanci izročijo sodišču. Med njimi je tudi poslanec Vladimir Pušenjak. Glede poslanca Brandnerja se zahtevajo akti.

Seja je bila zaključena ob 7. uri zvečer. — Prihodnja seja bo jutri ob 10. uri dopoldne. Dnevni red: volitev prvega podpredsednika.

V konstituanti se govori, da je več komunističnih poslancev zapletenih v afero atentata.

OSTAVKA DRUGEGA MUSLIMANSKEGA MINISTRA.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Minister za narodno zdravje, dr. Karamehmedović je podal včeraj ostavko na svoj resort. Svojo demisijo utemeljuje dr. Karamehmedović z dejstvom, da je v muslimanskem klubu, kateremu pripada, nastal spor glede razmerja muslimanov napram vladi. Dr. Karamehmedović zastopa, kakor znano, v klubu močnejšo strujo, ki je za brezpogojno militaristično politiko.

NOV POSLANEC V SKS.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Zemljoradnik Divljan, katerega so pretepli njegovi kolegi zaradi glasovanja za ustavo, je sedaj izstopil iz zemljoradničkega kluba in vstopil v SKS.

AMNESTIJA.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Regent Aleksander se že v prihodnjih dneh poda v Pariz. Pred odhodom, najbrže jutri, podpiše ukaz o amnestiji za vse zločine in prestopke proti kralju, prestolonasledniku, državi ali državnim organom, proti konfesijam itd. Ta amnestija se razteza na dobo od 1914 do Vidovega dne 1921.

Frankovski Sokol izključen iz Sokolstva

Osjek, 28. junija. (Izv.) Včeraj zvečer je bila konferenca starešinstva Jugoslovanskega Sokolskega Saveza in delegatov sokolskih žup iz vse kraljevine. Predsedoval je podstarosta Sokolskega Saveza dr. Vladimir Ravnihar. Razpravljalo se je o sporu s sokolskim društvom na Vilsonovem trgu v Zagrebu. Prečitana je bila tudi obsežna spomenica tega društva, ki je bila sicer že objavljena v «Obzoru». Postopanje imenovanega društva je bilo soglasno obsojeno kot neslovansko in nesokolsko in predlagano, naj se prekinejo vse zveze z društvom, ki je pozdravilo Stjepana Radića. Istega mišljenja so bili tudi delegati Čehoslovaškega Sokolskega Saveza, ki so izjavili, da bo tudi njihova sokolska organizacija prekinila vsak stik s «Sokolom» na Wilsonovem trgu v Zagrebu, ki ga ne priznava več za Sokola.

Beograd, 30 junija. (Izv.) SKS klub se je izjavil proti davku na promet. Finančni minister je sklenil izvzeti knete in obrtnike, ki imajo do dva pomočnika.

Grki se umikajo iz Male Azije

Atene, 30. junija. Po vojnem poročilu z dne 28. junija so grške čete izpraznile Nikomedejo (Izmid).

London, 29. junija. Lord Harmworth je naznanil v spodnji zbornici, da je položaj na polotoku Izmid zelo negotov. Grki so izpraznili Izmid že 27. t. m. Mesto gori in v vsej okolici vlada silna panika. Cele množice Armencev in Turkov beže proti Carigradu. Boje se, da ne bi prišlo do nemirov. Storjeni so vsi koraki, da se preprečijo ropanja in pokoliji. Angleški interesi, kakor je izjavil lord Harmsworth, niso v nevarnosti.

London, 29. junija. Iz Smirne javljajo, da je zboroval tamkaj vojni svet pod predsedstvom kralja Konstantina. Baje je razpravljal svet o mnogih silno važnih stvareh. Anglija je izročila Grkom otoka Lemnos in Imbres.

Sprava med papežem in italijansko vlado

PAPEŽ BO PRVIČ ZAPUSTIL VATIKAN. — ITALIJANSKI PROTEKTORAT NAD PAPEŽOVO DRŽAVICO.

Pariz, 29. junija. «Chicago Tribune» poroča o pogajanjih med italijansko vlado in Vatikanom in meni, da bodo ta pogajanja končana v jeseni, ko bodo prepeljali v Lateran truplo Leona XII. in ko bo papež Benedikt XV. zapustil Vatikan in spremil svojega prednika čez rimske ulice.

Rim, 30. junija. (Izv.) V političnih krogih se potrjujejo vesti, da se je dosegel sporazum med italijansko vlado in Vatikanom, po katerem bo italijanska vlada priznala sedanje vatikanstvo posestvo kot avtonomno državico pod italijanskim potektoratom. Papež bo ob priliki prenosa ostankov papeža Leona XIII. iz Vatikana v Lateransko cerkev zapustil prvikrat Vatikan in šel na čelu duhovščine po rimskih ulicah.

Težka vladna kriza v Italiji

GIOLITTI VNOVIČ POVERJEN S SESTAVO VLADE.

Rim, 30. junija. (Izv.) Kriza italijanske vlade je vse bolj in bolj kočljiva; vse vladne stranke pritiskajo na Giolittia, da bi prevzel sestavo nove vlade, kar se pa on odločno brani. Listi prinašajo pozive nanj naj v sedanjem kritičnem času ostane na vodilnem mestu.

Kralj se je posvetoval z zastopniki vseh strank, ki so mu svetovali, da naj poveri sestavo nove vlade zopet Giolittiu, ta pa je to energično odklonil. Odklonil je pa tudi vsako posredovanje glede do Nikola, kateremu je hotel kralj poveriti sestavo vlade; ko je do Nicola izjavil, da sprejme mandat edino v slučaju, ako se zavzame zato Giolitti, je ta odklonil vsako posredovanje.

Rim, 30. junija. Kralj je sprejel ministerskega predsednika Giolittija in izrazil nujno željo, naj bi zopet Giolitti prevzel sestavo kabineta. Giolitti si je pridržal odgovor.

Novi krvavi boji na Reki

Milan, 29. junija. «Corriere della Sera» javlja iz Reke, da so včeraj arditi odbili karabinierje, ki so se jim zoperstavili in vdrli v reški in sušaški kanal, kjer se nahaja garnizija alpincev. Alpinci so na arditе streljali iz pušk. Zadet je bil en poročnik, ki je bil takoj mrtev. Pri nemirih je bilo usmrčenih vsega skupaj sedem oseb.

Rim, 30. junija. (Izv.) Fašist Suvich je vložil v imenu fašistov in nacijonalistov na vlado interpelacijo, v kateri zahteva pojasnil glede zadnjih dogodkov na Reki. Fašisti zahtevajo, da naj nova vlada v svoji prvi seji odgovori in pojasni svoje stališče o reškem vprašanju. Suvich je protestiral tudi pri vojnem ministru Rodino proti postopanju vojske na Reki. Nacijonalistični in fašistovski poslanci so poverili Suvichu nalogo, da naj gre na Reko in izvrši anketo o zadnjih dogodkih.

Habsburga nočejo nikjer

Dunaj, 30. junija. (Izv.) Ker sta angleška in španska vlada odklonila prošnjo ekskralja Karla za nastanitev, se je Karl obrnil na grško vlado, da mu dovoli bivanje na grških tleh. Švicarska vlada vztrajа na stališču, da sme Karl ostati na švicarskem samo do meseca avgusta.

Za razoroženje na morju

Washington, 29. junija. (Izv.) Reprezentančna zbornica je s 340 proti 4 glasovom sprejela predlog senatorja Boreha glede mornariškega proračuna, ki pooblašča predsednika, da z Anglijo in Japonsko stopi v pogajanja glede znižanja vojnih mornaric.

London, 29. junija. Reuterjev urad javlja iz Tokija, da je sprejela zveza japonskih trgovskih zbornic resolucijo, v kateri se poudarja potreba po omejitvah in znižanju vojnih mornaric, ker je zveza narodov gotovo dejstvo. Japonska mora z drugimi velesilami glede razoroževanja skleniti pogodbe, da se tako doseže mednaroden mir in energični razvoj industrije.

ODGODITEV OBNOVITVE ANGLEŠKO-JAPONSKE ZVEZE.

Pariz, 30. junija. Iz Londona javljajo, da se je sklep angleško-japonske zveze odgodil za nekaj mesecev.

ITALIJANSKE FANTAZIJE O VZROKIH ATENTATA NA REGENTA

Trst, 30. junija. (Izv.) Današnji «Piccolo» prinaša poročilo o atentatu na regenta. V poročilu pravi: Misli se, da je atentator izvršil svoj čin po naročilu teroristične velesrbske organizacije iz Vojvodine, da se maščuje nad regentom zaradi njegove popustljivosti napram Hrvatom in Slovencem. Včeraj sprejeta ustava je globoko razdružila pristaše Velike Srbije... Drugi pa mislijo, da je atentator morda komunist.

VTIS ATENTATA NA REGENTA V SLOVENIJI.

Ljubljana, 30. junija. Vest o bombnem atentatu na regenta Aleksandra po njegovi zaprisegi je vzbudila v vsej Sloveniji veliko pozornost in ogorčenje. Na deželi so po nekaterih krajih z največjo iskrenostjo pozdravljali srečni izid. Vest se je že tekom včerajšnjega dneva razširila po vseh važnejših centrih in krajih. Tudi Ljubljana je komentirala dogodek nad vse živahno. V znak srečne rešitve je mestni magistrat danes zvečer na balkonu mestnega magistrata izobesil z narodnimi in državnimi zastavami okrašeno sliko regentovo.

ČASTITKE MESTNE OBČINE LJUBLJANSKE.

Ljubljana, 30 junija. Mestni magistrat je odposlal v Beograd sledečo brzojavko: Kabinetni pisarni Njega kraljevega visočanstva prestolonaslednika regenta Aleksandra Beograd. Ob srečni spasitvi Njega kraljevega visočanstva regenta Aleksandra sporočan vseobčo srčno radost in domorodno navdušenje, katera prevevata prebivalstvo našega narodni dinastiji in edinstveni državi iz dna duše vdanega mesta. Z globokim sočutjem pa mislimo na vse, ki so postale žrtve bestijalnega atentata. Bog živi naš kraljevski dom, naš narod in našo ustavno državo. Dr. Zarnik, magistratni direktor in županov namestnik.

POSLANCI POVABLJENI K REGENTU NA VEČERJO.

Beograd, 30. junija. (Izv.) Danes zvečer je povabil regent Aleksander vse poslance, ki so prisostvovali njegovi prisegi v konstituanti, na večerjo v oficirski dom. Po večerji si je dal predstaviti vse poslance, ker se je z njimi razgovarjal o prilikah v njihovih krajih.

Voščila Slovenije ob ponesrečenemu atentatu

Ljubljana, 30. junija. O priliki ponesrečenega atentata na prestolonaslednika regenta Aleksandra je predsednik deželne vlade dr. Baltič odposlal nastopni brzojavki:

«Kabinetni kancelariji Nj. Visočanstva prestolonaslednika, Beograd. — Z globokim ogorčenjem in gnjevom sta sprejela narod in vlada vest o zločinskemu napadu na življenje našega prestolonaslednika. Čast mi je, zaprositi imenom naroda in celokupne deželne vlade, da se izvoli na najvišjem mestu predložiti naše najiskrenejše častitke k srečno prestani nevarnosti, v katero je zločinska roka spravila življenje našega ljubljenega prestolonaslednika. Izvolite obenem tolmačiti tudi neomejeno udanost ter zvestobo tukajšnjega naroda Nj.Veličanstvu, slavni naši narodni dinastiji in edinstveni državi. — Predsednik deželne vlade dr. Vilko Baltič».

«Gospod Nikola Pašić, predsednik ministrskega sveta, Beograd. — S katršnim navdušenjem je naš narod sprejel sprejetje ustave, s tako ogorčenostjo tudi obsoja zavratni napad na življenje našega ljubljenega prestolonaslednika in se iskreno in srčno raduje nad srečno spasitvijo Nj. Visočanstva. Izvolite sprejeti zagotovilo, da naš narod vztraja in da hoče vztrajati do konca v neomejeni zvestobi ter udanosti do Nj. Visočanstva Prestolonaslednika in naše slavne narodne dinastije. Izvolite sprejeti tudi Vi, gospod ministrski predsednik, imenom naroda in celokupne deželne vlade najiskrenejše častitke k srečno prestani nevarnosti, v katero je zlobna roka spravila tudi Vaše življenje. Obenem izvolite sprejeti tudi izraz našega sočutja za vse one, ki so postali žrtve podlega atentata. — Predsednik deželne vlade dr. Vilko Baltič».

Ljubljana, 30. junija. Povodom sprejetja ustave v konstituanti je predsednik deželne vlade za Slovenijo naslovil na predsednika narodne skupščine in na ministrskega predsednika na stopni brzojavki:

«Gospod Nikola Pašić, predsednik ministrskega sveta, Beograd. Imenom naroda in celokupne deželne vlade častim se predložiti našemu prvoborcu jugoslovanske ideje k udejstitvi najvišjega našega ideala najiskrenejše častitke. Naše narodno edinstvo je bil Vaš življenski cilj, za to idejo ste živeli in delovali ves čas z neprimerno doslednostjo. Idejo ste sedaj udejstvili in živi močna in trajna. Združili ste nas z Vašim neumornim delom v en sam narod, ki bode nerazdružno spojen, užival srečo skupno in rame ob rami skupno tudi kljuboval vsem viharjem, zastrtim v bodočnosti. Imenom naroda in celokupne deželne vlade izjavljam da hočemo našo kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev ljubiti iz dna srca in s popolno zavestjo in da hočemo za isto živeti in umreti. — Predsednik deželne vlade dr. Vilko Baltič».

«Gospod dr. Ivo Ribar, predsednik narodne skupščine, Beograd. — Imenom celokupne deželne vlade izvolite sprejeti najiskrenejše častitke k sprejetju ustave. Sprejmite zagotovilo in izraz globoke in trajne hvaležnosti našega naroda za Vaš neumoren trud in delovanje za dosego našega toliko zaželjenega cilja skupne naše narodne edinosti in naše skupne kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Predsednik deželne vlade dr. Vilko Baltič.

Čiščenje v soc.-demokratski stranki

Kakor znano so užaljene ambicije nekaterih bivših soc.-demokratičnih prvakov povzročile v slovenski soc. dem. stranki notranjo krizo, ki se je vedno globlje zajedala v organizacijo in program JSDS.

Grupa užaljenih sodrugov pod vodstvom g. Prepeluha je pričela koketirati z vsemi mogočimi skupinami, rovati proti voditeljem stranke; imela je nekaj časa vpliv tudi v glavnem glasilu stranke, v «Napreju» ter je popolnoma osvojila socijalistično revijo «Naši Zapiski». G. Prepeluh je sicer odložil politična mesta v stranki, zadržal pa si je razne od JSDS. poverjene mu gospodarske pozicije. Kmalu je s svojo grupo zajahal med najodločnejše «avtonomiste» ter ustanovil poseben tednik «Avtonomist», katerega očiten namen je pridobivati med napredno inteligenco zaveznikov za klerikalni politični program. V socijalističnih «Naših Zapiskih» pa so pričele izhajati razprave, ki so socijalno-demokratično stranko obtoževale, da je (sedaj ko g. Prepeluh ni več med voditelji!) prožete liberalne mentalitete ter proslavlja klerikalno stranko kot ono politično organizacijo, ki se zna ob vsaki priliki spretno prilagoditi duhu in zahtevam časa in volilcev (kar je v očeh g. Prepeluha očividno največja čednost za politično organizacijo!) Prepeluhovci so šli v svoji neženirani agitaciji tako daleč, da pridigajo v «N. Z.» socijalističnemu delavstvu: samo klerikalci se danes borijo v konstituanti za pravice in napredek našega naroda!

V zadnjih mesecih se je skupina g. Prepeluha mnogo trudila spraviti soc. dem. stranko, odnosno ljubljansko organizacijo v ozek stik posebno s klerikalci in narodnimi socijalci. Izid volitev ljubljanskega župana je v mnogem oziru «zasluga» g. Prepeluha.

V teh okolnostih je umljivo, da je nastala v soc. dem. vrstah precejšnja zmešnjava. Nikdo ni več vedel, kdo vodi stranko, oficijelno načelstvo ali ljubljanski krajevni odbor ali Prepeluhovci. Zlasti iz Štajerske so se oglašali vedno ostrejši protesti in se je ponavljala zahteva, da se naj izvrši energično čiščenje.

Kako daleč se je že razvila zmeda v JSDS. spričuje članek poslanca Etbina Kristana v «Napreju», ki odkrito piše: «Tu v Beogradu slišimo o naporih bivšega socijalista Prepeluha, da napravi v naši stranki zmedo in zadosti svojemu užaljenemu samoljubju ter postane zopet politični voditelj kakršnekoli grupe. Poskuša pri klerikalcih, pri nar. socijalcih, da bi prišel k njim, kjer ga bodo pač bolj častili; poskuša pa tudi z novo stranko. Ker g. Prepeluh ni več socijalist, kar sam izjavlja, razumejo tu (v Beogradu) vsi, da stranka za njegove eksperimente ne odgovarja in da se bo stranka njegovih napadov morala primerno braniti. Bolj se pač čudijo hrvatski in srbski naši prijatelji, da se najdejo v naši stranki ljudje, stari somišljeniki, ki ne uvidevajo, da hoče nesocijalist Prepeluh v kalnem ribariti in ki ne razumejo, da je delo proti stranki bistveno nekaj drugega, kakor opozicija v stranki. Konečno pozivlja posl. Kristan k složnemu nastopu proti separatistično-lažiavtonomističnim prizadevanjem Prepeluhovcev.» — Kristanov članek dokazuje, kako globoko se je že vgnezdila Prepeluhova struja v JSDS. in da je bil skrajni čas za stranko pričeti s čiščenjem.

To se je sedaj predvsem po prizadevanju Štajercev začelo. V torek, 28. t. m. se je vršil občni zbor socijalistične književne zadruge. «Soc. Matica», ki je bila dosedaj v rokah gg. prof. Lončarja (predsednik), Prepeluha in Erjavca. Izvoljen je bil nov odbor, v katerem imenovani trije niso več zastopani (predsednik je sedaj g. Uratnik) in odstavljeni so bili vsi trije tudi od redakcije «Naših Zapiskov». Gosp. Prepeluh se bo moral sedaj zadovoljiti z «Avtonomistom», katerega čitateljski krog pa je seveda povsem drug. Medtem, ko je v «Naših Zapiskih» govoril socijalistični in napredni inteligenci, je štiri petine naročnikov «Avtonomista» — klerikalcev in niti topla priporočila «Jugoslavije» tega razmerja niso mogla spremeniti.

Kakor nam poročajo se g. Prepeluh močno trudi, da bi odkrhal od JSDS. grupo, s katero bi mogel samostojno nastopiti. Istočasno pa se pogaja tudi s klerikalci in narodnimi socijalci. — Razpoloženje napram g. Prepeluhu pa v NSS. ni jednotno. Eni bi hoteli med svoje voditelje dobiti inteligentnega človeka (kar je g. Prepeluh brezdvomno), drugi se zopet bojijo, da bi ambicije bivšega socijalista pokvarile marsikatere lastne račune. Klerikalci vabijo sicer g. Prepeluha v svoj tabor, ne morejo pa mu ponuditi kot neofitu tako odličnega mesta, kakor ga zahteva Tako je še prav negotovo, pod katero firmo zagledamo Prepeluhovce zopet na političnem poprišču ali kot «samostojne» socijaliste, ali kot klerikalce ali kot narodne socijaliste... G. Prepeluha vleče srce k SLS., toda njegovi ožji somišljeniki se še sramujejo.

Kakor čujemo, se bo proces čiščenja v JSDS. nadaljeval in stranka bo skušala zopet vspostaviti disciplino v svojih vrstah. Z ozirom na obstoječe razmere, je to delo prav težko.

Glasovi o sprejetju ustave

Interesantno je čitati komentarje našega domačega opozocijonalnega časopisja o novi ustavi. «Slovenec» še ni prišel k sapi ter se je danes v petek zadovoljil s posebno izdajo, v kateri priobčuje poročilo dopisnega urada o historični seji konstituante ter vabilo k slovesni službi božji v proslavo sprejetja ustave.

Glasilo JSDS «Naprej» priznava, da je s sprejeto ustavo, dasi je silno pomanjkljiva, v našem socialističnem in tudi v splošno demokratičnem zmislu ustvarjena podlaga za nadaljuje delo in razvoj, o katerem bo socialistični proletarijat odločeval, kolikor bo složen in organiziran. «Naprej» obtožuje politiko abstinentov in opozicionalnih frazerjev, katere neresnost je pokazala v svoji pravi nagoti ter dolži opozicijonalce, da so pripravljeni brez sramu zlesti Pašiću pod krila.

Ptiča je seveda ustrelila zopet «Jugoslavija». Odkar so od tega lista pobegnili novinarji, vihtijo besedni agitatorji gospoda Peska. Karakteristično je, da imajo ti gospodje nekako bankomanijo in zato ni čuda, da tudi v ustavi vidijo zasiguranje bančnih interesov. V ostalem je komentar gospoda Peska (zatrjuje se nam, da je on avtor današnjega uvodnika v svojem listu) pravi vzor nesramnega zavijanja, natolcevanja in potvarjanja dejstev. Sprejetje ustave se je zavleklo, ker so večinske stranke imele važnejši posel — izvoznice! Muslimanskim poslancem so plačali 300 milijonov dinarjev, da glasujejo za ustavo. Najmanj ena petina poslancev je bila podkupljenih! Z ustavo dobi vladajoča klika vso moč v roke. Zapiralo se bo vsakogar, ki je tako predrzen, da se upa pritoževati, govoriti ali pisati proti obstoječim razmeram. Ječe se bodo polnile. Oni (stranke, ki so glasovale za ustavo), so manjšina, ki si je podvrgla večino. Sedaj se bo vladalo po novi ustavi; pride doba trpljenja in policijskega režima in Slovenci naj se zanjo zahvalijo demokratom in njihovim zaveznikom samostojnim kmetom. Kadar bo narod občutil bič nove ustave, takrat naj se spomni na trop — gospoda Peska, ki se je do skrajnosti boril za njegove pravice.

Tako gospod polužupan, ki ima pogum se primerjati s Prešernovim Črtomirom in napisati članek, za katerega bi se, če bi bilo le količkaj res, kar v njem trdi, že morala zapreti za njim okovana vrata, ker je po svoji tendenci in brezvestnosti hujši od radičevskih hujskarij.

Po svetu

— **Proti češkim šolam** se je pojavilo med češko nižjo duhovščino novo ostro gibanje. Vzrok je materijalen. Nižja duhovščina se nahaja v jako bednih razmerah, šolje pa se solidarno in največjo vnemo branijo prispevati iz svojih milijonskih dohodkov za zboljšanje gmotnega stanja nižjega klera. V Ječinu se je vršil prošlo nedeljo shod duhovnikov, na katerem je bila sprejeta resolucija, ki obsoja šole kot nasprotnike zboljšanja gmotnega stanja nižje duhovščine ter izrecno povdarja, «da kažejo žalibog liberalne in socijalistične stranke več razumevanja za socijalne težnje nižje duhovščine, nego episkopat in katoliške stranke». — Vse kaor pri nas, kjer je tudi morala priti na krmilo demokratsko-socijalistična vlada, da je nižjemu duhovništvu vsaj nekoliko pomagala z dokladami.

— **Generalna stavka bančnih uradnikov na Češkem** je sedaj popolna. Češkemu uradništvu, ki je proglasilo stavko, da izvojuje ugodno službeno pragmatiko, se je pridružilo sedaj tudi nemško bančno uradništvo. Banke izjavljajo, da pod nobenim pogojem ne sprejmejo od uradništva predložene službene pragmatike, češ, da bi se na ta način uvedel v češko narodno gospodarstvo sovjetski sistem.

— **O katastrofalnem nazadovanju socijalistične stranke v Ameriki** poročajo newyorški listi. Na kongresu stranke, ki se je pretekli teden pričel v Detroitu je glavni tajnik sporočil, da je število organiziranih članov, ki plačujejo svoje redne prispevke padlo na 17.000. Lani jih je bilo še nad 100.000. Tajnikovo poročilo navaja kot vzrok, da se je stranka v svoji taktiki preveč radikalizirala in prepustila preveč vpliva komunističnim elementom. Po triurni debati je bila sprejeta rezolucija, ki odklanja vsako zvezo s komunizmom ter proglaša boljševike za največje škodljivce socijalizma. Med burnim odobravnjem je dal predsednik Hillquist odstraniti s kongresa komunistične zastopnike.

— **Angleški rudarji so pristali na znižanje mezd.** Kakor se poroča iz Londona, so rudarji pritrdili takojšnjemu znižanju dnevne mezde za dva šilinga in za nadaljnjo znižanje šest pencev meseca septembra.

— **Otvoritev irskega parlamenta.** Dne 28. junija je bil otvorjen južnoirski parlament, v katerem je zastopanih 26. grofij. Seja, ki je trajala komaj četrtinko ure, se je udeležilo le jako malo članov. Sejo so odgodili do 13. julija.

— **Zveza narodov bo posredovala v vprašanju Vilne.** Svet zveze narodov je danes končal zborovanje v javni seji in soglasno sprejel predloge za posredovanje v vilenskemu vprašanju. Litvanski delegati so protestirali proti temu.

— **Nemci se umikajo iz Poljske.** Wolffov urad poroča: Ker je umik poljskih vstašev v prvo v izpraznitvenem načrtu predvideno ceno resnično dovršen, je pričel general Hoefer prestavljati nemško samoobrambo.

— **Nov poljski poslanik v Pragi.** Poljska vlada je imenovala za svojega poslanika v češkoslovaški republiki Erazma Piltza.

Politične beležke

┼ **Zakaj je odstopil ban dr. Tomljenović.** Kakor poročajo «Novosti», utemeljuje ban dr. Tomljenović svojo demisijo s tem, da preneha v hipu, ko je ustava sprejeta, dostojanstvo hrvatskega bana. Na njegovo mesto stopi kraljevi namestnik kot državni uradnik, dočim je bilo banstvo politična funkcija. Dr. Tomljenović bi s tem izgubil svoj mandat kot narodni poslanec. Razen tega izjavlja, da sploh ni imel nikdar namena stopiti v državno službo, zlasti pa tega ne more storiti, ko je bil enkrat ban. Mnogi občutljivi Hrvatje bi mogli videti v tem degradacijo banske časti. Zato je smatral dr. Tomljenović, ki je bil na ta način zadnji hrvatski ban, za umestno, da poda svoje demisijo, še prej no je bila ustava podpisana od regenta.

┼ **Poslanski mandat je odložil** bivši minister Anton Kristan, ki je imenovan za upravitelja od države konfisciranih veleposestev Friderika Habsburga v Belji. Naslednik g. Kristana v Ustavotvorni skupščini je g. Tokan, soc. dem. strokovni tajnik v Ljubljani.

┼ **Naši v italijanskim parlamentu** Politično društvo «Edinost» v Trstu je po svoji zadnji odborovi seji poslalo poslancu dr. Wilfanu brzojaven pozdrav zaradi njegovega odločnega in častnega nastopa v italijanskem parlamentu.

Sport in turistika

Ilirija : Viktorija, Zagreb. V nedeljo dne 3. julija se vrši na prostoru Ilirije tekma med prvorazredno zagrebško Viktorijo in Ilirijo. Pričetek ob 18. uri.

Prvenstvene tekme 2. in 3. julija. Primorje : Akademik! ob pol 17. uri, sodnik g. Kepec. — Sparta : Jadran ob 18. uri, sodnik g. Jerala. — Hermes (rez.) : Jadran rez.) v soboto dne 2. julija ob pol 19. uri, sodnik g. Mlinar. — Vse tekme se igrajo na prostoru Sparte.

SSK. «Sparta» pozivlja svoje člane, da plačajo članarino za drugo polletje zanesljivo do 15. julija pri blagajniku ali njegovem namestniku vsak četrtek na igrišču od pol 7. do 8. ure zvečer.

Svetovni višnji rekord. Letalski poročnik francoske armade, Curches, je na letalu tipa Nieuport, čigar motor je imel 300 konjskih sil, dosegel nov rekord na višino z 9802 metri. Dosedanji francoski rekord je dosegel dne 14. julija 1918. pilot Codole s 9520 metri. Doslej je še samo Avstrijec Schöder letel višje, ki je dosegel 10.200 metrov, kar pa ni oficijelno potrjeno.

Sokolski vestnik

* **Dan gradbe in cvetja za Sokola I.** se vrši v soboto popoldan in nedeljo dopoldne. Vse sodelujoče prosimo, da se **udeleže sestanka v petek ob 8. zvečer v mali dvorani Narodnega doma, da dobijo** zadnja navodila in zvedo za prireditev. — Sodelujoči naj se zglasijo pri vodstvu svojega rajona v soboto popoldne ob 3½, v nedeljo zjutraj pa ob 7. Oni, ki ste obljubili cvetje, ga izvolite oddati in sicer za sredino mesta v trgovini Geršak (Kongresni trg 10) ali v knjižnici splošnega ženskega društva (Rimska cesta), za vzhodno Ljubljano pri Sokolu I. (Trg Tabor 2), za šentjakobski in trnovski okraj v gostilni Lozar, za Podrožnik pri br. M. Krapežu ali gospej Počkarjevi, za Šiško v Narodni Čitalnici. Vsa pojasnila daje bodoče dni pisarna Sokola I. na Taboru št. 2 in vsi člani rajonskih vodstev. V soboto in nedeljo se obračajte na telefon št. 157, kjer bo permamentna centralna pisarna.

* **Telovadni odsek** «Ženskega telovadnega društva v Ljubljani» bo poslovalo tudi v počitniških mesecih, ako se prijavi najmanj 20 telovadk. Telovadilo se bo na prostem in gojilo tudi lahko atletiko. Prijave sprejema odbor v soboto, 1. julija, od 6. do 8. ure v «Mladiki».

*

Bohinjski «Sokol» priredi v nedeljo dne 11. julija 1921., s sodelovanjem bratskih društev z Bleda, Jesenic in Radovljice ter Zdraviliške godbe iz Bleda v gaju «Danica» na Bistrici *prvo javno telovadbo Sokolstva v Bohinju*, predvsem v ta namen, da oživi in okrepi v tej divotni, za sedaj še obmejni naši dolini sokolsko misel in pokaže Bohinjcem, kako neupravičeno je natolcevanje sokolskega dela z gotove strani. Ker je članom JSS, ki se udeleže te prireditve, za ta dan dovoljena po državnih železnicah *do Bohinja polovična vožnja*, se je nadejati, da bo ta prireditev obenem veličastna manifestacija Sokolstva v Bohinju. Nadalnje podrobnosti objavimo pravočasno.

Zaključni telovadni nastop za šolsko leto 1920/21 «Ženskega telovadnega društva v Ljubljani» se je vršil dne 24. junija pod vodstvom načelnice, gospodične Vidmarjeve, v telovadnici «Mladike» pred celotnim odborom, s sledečim sporedom: I. otroški naraščaj (deklice) lahke proste vaje in bradlja; II. otroški naraščaj (dečki) proste vaje s petjem in konji; III. dekliški naraščaj — proste vaje; IV. gojenke — proste vaje in kombinirani koni; V. gojenke — telovadni valček. Nastop se je odlikoval po precizni disciplinirani izvršitvi vaje po krasni sestavi, primerne posameznim stopnjam in nežne, gracijozne v najtežjih gibih. Komponirane «Mlade vojake» (proste vaje dečkov) bo izvajal z največjim ponosom in veseljem vsak šolarček. Vse vaje so bile na novo sestavljene po marljivi gdčni. Vidmarjevi, kateri čestitamo na lepem uspehu.

Prosveta

Razstava slikarske šole «Probuda» na tehniški srednji šoli v Ljubljani. V soboto dne 2. julija ob deseti uri se otvori razstava s slavnostnim govorom prof. Volavška, ki bo krat ko pojasnil pomen te šole, nakar bo takoj otvorjena razstava, ki vsebuje portrete in akte, dalje narodne ornamente, perspektivo in grafična dela. Razstava ostane otvorjena do nedelje dne 3. julija do 16. ure. Vstopnina prosta.

Esperanto v češkoslovaških srednjih šolah. Iz Prage prihaja poročilo, da je ministrstvo za prosveto odredilo uvedbo esperanta kot neobligatnega predmeta v državnih srednjih šolah. Ravnatelji srednjih šol se je naročilo, da takoj predlože deželnemu šolskemu svetu svoje nasvete glede uvedbe esperanta in da nominirajo učitelje, sposobne za ta jezik.

TAM PREKO JE BEDA, TAM PREKO TREBA POMOČI! — ALI STE ŽE ČLAN «JUGOSLOVENSKE MATICE»?

Naše nebo v juliju

Mesec julij zaradih svetlih noči ni ravno prikladen za opazovanje nočnega neba. Vendar moremo vse velike planete zaradi njih jačje svetlobe opazovati še ves mesec.

Mali planet Merkur postane koncem meseca jutranja zvezda ter vzhaja dve uri pred solncem. Venera je kot jutranja zvezda Danica po svoji živi svetlobi poznata vsakemu. Lep naraven prizor se bo nudil našim očem dne 2. julija v jutranjih urah, ko stopi Venera v konjunkcijo z zadnjim krajcem. Tedaj bo stal lunin krajec ravno nad Danico. Tudi znameniti rdečkasti planet Mart preide na svojem potovanju krog solnca v tem mesecu na jutranje nebo ter izhaja koncem meseca že eno uro pred solncem.

Večerno nebo nam krasita tudi še v juliju oba največja planeta Jupiter in Saturn. Najti ju je lahko, ker stojita oba v ravni črti z zvezdo Regulom (v ozvezdju leva), tako, da se Jupiter nahaja v sredi nad Saturnom in Regulom. Dne 9. julija bo stal Jupiter nad prvim krajcem dve uri kasneje.

Na večernem vzhodnem in zapadnem nebu sta se pojavila dva redka gosta. Oba kometa sta sedaj samo še teleskopično, to je samo z daljnogledi vidna. Winneckejev komet se nahaja sedaj na vzhodnem nebu med zvezdama Labudom in Pegazom še kot mala meglena zvezdica 8. reda. Hiti proti solncu (perihelu) ter je upati, da ga bomo opazovali s prostim očesom na jutranjem nebu, ko doseže svoje prisolnčnje v juliju, seveda samo tedaj, če se bo njegov rep zadosti močno in svetlo razvil. Na zapadnem večernem nebu se je pojavil drugi gost, komet Reid (1921 a). Nahaja se nekako v sredi med polarnico in zvezdo Poluksom (ozvezdje dvojčkov), sedaj še kot meglena zvezdica 7. reda. Dasiravno ga je sedaj zaradi večerne zarje še težko opazovati, je vendar upati, ako se njegov rep v prisolnčju zadosti močno razvije, da ga bomo videli v večernih urah na zapadnem nebu s prostim očesom.

Po večini so kometi nestalni gosti našega solnčnega sestava. Razlikujemo dvoje vrst teh nebeških teles. Ena vrsta kometov, okoli 20 po številu je periodična. Ti spadajo kot stalni udje v naš solnčni sestav. Njih obhodni čas krog solnca pomeni razdobje od 3 do 76 let. Druga vrsta kometov pa obišče naš sestav in ga za vedno zopet zapusti. Ti zadnji prihajajo k nam iz ogromnih daljav, od drugih solnčnih sestavov. Winneckejev komet je naš stalni gost, njegov obhodni čas krog solnca traja 5.83 let.

Razdaljo med našo zemljo in solncem, približno 149 milijonov kilometrov, zovemo tudi eno zemeljsko daljavo. Najoddaljenejša točka poti Winneckejevega kometa znaša 5.5 zemeljskih daljav od solnca, to je, komet pride iz iste oddaljenosti, v kateri se suče Jupiter krog solnca. Znani komet Halleyev, katerega obhodni čas znaša 76 let, prihaja v perihel celo iz večjih daljav kakor je razdalja najbolj oddaljenega planeta Neptuna, to je okoli 35 zemeljskih daljav.

Drugi neperijodični kometi prihajajo v naše osolnčje iz ogromnih daljav, do 2000 zemeljskih daljav in še več. Najbližje zvezde stalnice se nahajajo v razdalji 280 tisoč zemeljskih daljav od solnca. Ako pride komet na svoji poti dovolj blizu našega solnca, se razvijejo plini, ki obdajajo kometovo jedro v obliki dolgega repa, ki je vedno obrnjen proč od solnca. Kometov rep je sestavljen po večini iz ogljikovodikovih električnožarečih plinov. Dolgost repa znaša več milijonov kilometrov. Glava kometova ne sestoji iz kompaktne mase, kakor naša zemlja, temveč iz redkih delcev tako, da moremo videti skozi kometovo glavo celo zvezde, ako se komet mimo njih premika. Zgodi se celo, da se komet na svoji poti razspe ter se nato suče ves roj kometovih ostankov po isti poti dalje krog solnca. V slučaju pa, da pride tak roj v bližino naše zemlje in se obe poti sečeta, padajo taki ostanki kot utrinki. Tak slučaj se je dogodil s kometom iz leta 1866, ko se je pozneje razsul, njegovi ostanki pa se pojavljajo kot utrinki pod imenom Leonidov.

Ivan Tomec.

Domače vesti

Ljubljana, 30. junija.

*** Regent odide zopet v inozemstvo.** Iz Beograda poročajo, da se poda prestolonaslednik regent Aleksander po zdravniškem nasvetu v kratkem zopet v inozemstvo, kjer ostane dalj časa. Za časa njegove odsotnosti bo vlada vršila kraljevsko oblast. Spremljala bosta regenta na potovanju princesa Jelena in princ Pavle.

Grof Begouen v Mariboru. Včeraj popoldne je prispel grof Begouen s svojim sinom v spremstvu poverjenika za uk in bogočastje dr. Skaberneta v Maribor. Na kolodvoru so ga pozdravili univ. prof. dr. Žolger, okrajni glavar dr. Lajnšič, pol. svetnik dr. Senekovič in vladni mestni komisar dr. Poljanec. Danes sta si gosta ogledala muzej in se odpeljala popoldne v Rogaško Slatino. Jutri si ogledata ptujski in hrastoviški grad, nakar odpotujeta v Ljutomer in Ormož.

*** Osebna vest.** Upravni svet Južne železnice je podelil namestniku obratnega ravnatelja pri ravnateljstvu Južne železnice v Ljubljani g. inž. Ignaciju **Šega** naslov direktor.

*** G. dr. Gradnik** naj se izvoli čimprej javiti v našem uredništvu.

*** Naredba o delavskem zavarovanju.** Kakor se brzojavno poroča iz Beograda, je prestolonaslednik regent Aleksander podpisal naredbo o splošnem delavskem zavarovanju, ki stopi v veljavo dne 1. julija 1922.

*** Obznana je dobila zakonsko veljavo.** Kakor poročajo iz Beograda je podpisal regent Aleksander 27. p. m., torej pred sprejetjem ustave, znano protikomunistično «Obznano», ki je postala s tem uredba z zakonsko močjo. V veljavi bo ostala toliko časa, dokler je ne ukine ali ne spremeni parlament v zmislu določil ravnokar sprejete ustave.

*** Narodni škandal.** Poročajo nam: Ravnateljstvo **državne tehniške srednje šole v Ljubljani** dopisuje drugim uradom v Jugoslaviji v nemškem jeziku! Dokaz na razpolago! Neka trgovska spedicijska in komisijska družba v Ljubljani dopisuje trgovcem v Beogradu v nemškem jeziku! Neki odvetnik v Celju, ima na svojih tiskovinah še vedno «Cilli» in ne priznava obratnega ravnateljstva Južne železnice v Ljubljani, temveč dopisuje nemško ravnateljstvu na Dunaju.

*** Sprejem ustave in mariborski šolf.** Sprejem ustave je po vseh večjih mestih naše države naznanjalo grmenje topov, po cerkvah pa so zvonili zvonovi. Človek bi pričakoval, da bodo tudi mariborske cerkve naznanile na enak način narodu veseli dogodek. Toda meščani so čakali zaman. Ko je neka oblast povprašala škofa, zakaj ne zvone zvonovi, je dobila iz škofije odgovor, da se še niso odločili. Brez komentarja.

*** Strah pred državno himno.** Iz Maribora nam poročajo: Na Vidov dan se je vršila v frančiškanski cerkvi šolska maša, katero je opravil neki redovnik. Vsi navzoči smo pričakovali, da bo, kakor je bilo tudi v Avstriji običajno, po izvršenem cerkvenem opravilu počakal, da se odpoje državna himna. Žalibog pa se to ni zgodilo, ampak je redovnik očividno demonstrativno odšel izpred oltarja, kar je napravilo na vse silno mučen vtis.

*** Svečana proslava sprejetja ustave v Ptuju.** V sredo zvečer je proslavilo mesto Ptuj in okolica na svečan način sprejetje ustave. Vojaštvo in Sokoli so priredili takljade z godbo, pevska društva so pela narodne himne in **patriotične pesmi. Pred magistratom** je nagovoril vladni komisar dr. Senčar in pred glavarstvom uradni vodja množico, ki je navdušeno vzklikala vladarju in domovini.

* **Iz Dobrepolj.** Nekdanje hudo klerikalno gnezdo je sicer že močno zrahljano, vendar pa še močno negujejo svojo avtonomistično in protisrbsko gonjo. Preteklo nedeljo so vzeli na piko tudi po škofovih navodilih Sokole. Radi bi jih potopili v žlici vode, pa jih je vsak teden več. Značilne pa so besede dobrepoljskega kaplana pretekljo nedeljo: «Sicer pa naj delajo v Beogradu, kar hočejo, jaz in moji tovariši poslušamo samo škofa. Ta me je posvetil in samo tega ubogam». — Smisel teh besed je: kaj me briga narodna država, naša država je rimska cerkev in poglavar te države je papež v Rimu — Ti gospodje poznajo državo in narod samo takrat, kadar imajo dobiti — plačo, sicer pa dolžnosti do države nočejo poznati.

* **Nova železniška zveza med Jugoslavijo in Čehoslovaško.** Zadnje dni se je vršila na Bledu železniška konferenca, katere so se udeležili zastopniki Jugoslavije, Čehoslovaške, Italije in Avstrije. Sklenilo se je med drugim, da se uvedeta s 1. julijem dnevno dva **brzovlaka iz Prage** preko Dunaja in Maribora. Razdelitev praškega vlaka iz **Beograda** se odslej ne bo več vršila v **Mariboru**, marveč v Brucku ob Muri.

* **Potrebni uradniki.** Rok za vlaganje prošenj za službena mesta pri Upravi za zaščito industrijske svojine se je podaljšal do 15. julija t. l.

*** Artilerijska podoficirska šola v Mariboru.** Meseca septembra 1921 bo sprejetih v II. artilerijsko podoficirsko šolo v Mariboru do 200 mladeničev v starosti od 17. do 21. leta. Prošnje je vlagati do 20. septembra 1921 pri poveljstvu šole. Pobližji podatki so razvidni iz oglasa v mestnem vojaškem uradu v «Mestnem domu» v Ljubljani.

*** Preporod v Ljubljani.** Danes, v petek se vrši prvi počitniški sestanek Preporoda S. J. S. U. ob 17. uri v Mali dvorani Mestnega Doma. Vabimo vse člane in članice, da se sestanka udeleže. Odbor.

Kongres Udruženja gledaliških igralcev SHS v Ljubljani. Pri «Slavnostni Akademiji» v nedeljo dne 3. julija sodelujejo med drugimi tudi Ljubljančanom že dobro znani in priljubljeni operni pevci in pevke kakor Camerotta, Polakova, Šughova, Hrižič, Mezgečeva itd., katerih imena nam obetajo v resnici prvovrsten umetniški užitek. Predprodaja vstopnic za vse predstave se prične v petek 1. julija pri dnevni blagajni opernega gledališča ob navadnih urah.

*** Zveza slovenskih pevskih zborov** vabi k skupni pevski vaji, ki se vrši v soboto dne 2. julija ob 8. uri zvečer v pevski dvorani «Glasbene Matice» v Vegovi ulici, vse včlanjene zbore za nastop pri odkritju spomenikov **Borštnika** in **Verovška** v nedeljo dne 3. julija ob 11. uri dopoldne pred opernim gledališčem. Pevski zbori se prosijo, da prineso seboj notni materijal za Jenkovo «Molitev» (Ti, ki si nas ustvaril). Polnoštevilnost naša dolžnost! — Odbor.

*** Družbi sv. Cirila in Metoda** je daroval g. Peter **Štepic** v Šiški 400 kron povodom poroke svoje hčerke gdč. Francke. Iskrena hvala!

*** Kolo jugoslovenskih sester** ima svojo redno odborovo sejo v ponedeljek 4. julija ob 5. uri v risalnici «Mladike».

*** Zaključek «plesne šole»** (IV oddelki) «Ženskega telovadnega društva v Ljubljani» se je vršil v dvorani dravske divizije pod vodstvom profesorice, go. Poljakove in nadzorstvom gdčne. **Mladičeve** ob navzočnosti staršev. Bila je preprosta, neprisiljena zabava, ki je pričala, kako se lahko vzgaja deco tudi v družabni smeri, ne da bi pri tem pridobivala na domišljavosti ali pa postala razmišljena za šolsko delo, ravno, ker se je vršil ves pouk v značaju šole. S strani staršev se je izražala splošna zadovoljnost in je le želeti, da društvo prireja tudi v prihodnji seziji slične tečaje, da se otrese naša mladina nepotrebne lesenosti.

*** Pot skozi Vintgar zopet odprta.** Kakor nam javlja generalni komisarijat za tujski promet, so galerije in mostovi v Vintgarju popravljeni, tako da je postala ta naša najlepša soteska občinstvu zopet dostopna. Popravila vsled povodnji razdejanega Vintgarja so stala ogromne svote. Vsled tega se bode pobirala od posetnikov soteske neznatna vstopnina 50 para od osebe. Občinstvo blagoizvoli to upoštevati ter si oskrbeti pred vhodom v Vintgar vstopnice, ki se dobivajo v hotelu «Stol» na Dobravi in v restavraciji «Vintgar». — Generalni komisarijat za tujski promet v Sloveniji se ob obnovi otvoritvi Vintgarja javno zahvaljuje kar najtopleje predsedniku deželne vlade g. dr. Baltiču, sekcijskemu svetniku dr. Marnu in Kranjski industrijski družbi, ki so s svojo vsestransko podporo omogočili popravo in ureditev Vintgarja, ki je bil vsled povodnji popolnoma razdejan. Istotako izreka svojo zahvalo g. inž. Bachmanu za spretno tehnično vodstvo gradbe in Slovenski eskomptni banki za gmotno podporo.

*** Nov brzojavni pravilnik** stopi v veljavo dne 1. julija. Stranka, ki hoče predano brzojavko naknadno ustaviti, mora to svojo zahtevo predložiti brzojavnemu uradu s kolkovano pismeno vlogo (2 dinarja). Vse vloge in reklamacije glede brzojavk se morajo kolkovati, kolkovina znaša 2 din. Ako stranka zahteva pismeno rešitev, pa še 5 din. (skupaj 7 din.) Pristojbina za skrajšane naslove velja 480 K na leto. Vse privatne brzojavke, ki se predajajo od 20. v soboto do 8. v ponedeljek, se taksirajo in obravnavajo kot «nujne». Brzojavke za osebe, katere stanujejo v istem kraju (mestu), kjer je brzojavna postaja, a je njih stanovanje oddaljeno več kot 2 km od postaje, se dostavljajo proti potnini od 2 din. za vsak celi ali začeti km (po noči 4 din.) Brzojavke za zunanji dostavni okoliš se dostavljajo s posebnim slom do daljave 10 km in samo takrat, ako je potnino plačal, oziroma polog založil pošiljatelj brzojavke. Potnina znaša podnevi 2, po noči pa 4 din. za vsaki celi ali začeti kilometer. Na to določilo prav posebno opozarjamo občinstvo, ker se vse druge brzojavke za zunanji okoliš obravnavajo kot pisma.

* **Uradna zasega Prometne banke.** Danes dopoldne je državni stanovanjski urad uradno zasegel in zaprl bančne prostore podružnice Splošne prometne banke na Marijinem trgu, ker se banka brani zidati svoje lastno poslopje. Banka je bila ves dan zaprta.

* **Sosvet** pri stanovanjskem uradu je razpuščen, ker ga nova stanovanjska naredba ne pozna več.

* **Pridevek «Šušteršič» je psovka.** Nedavno sta se v Ljubljani na cesti pred trnovsko cerkvijo sprla dva mlada gospoda. Eden je drugemu zalučal v obraz pridevek «Šušteršič», nakar ju je moral stražnik miriti. Na policiji sta bila zaradi nedostojnega vedenja oba obsojena na globo 200 K. Sedaj pa pride stvar še pred okrajno sodišče — zaradi pridevka «Šušteršič».

*** Telefonska centrala v Višnji gori.** Pri poštnem in brzojavnem uradu Višnja gora se je otvorila telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet.

* **Krošnjarstvo v Zagrebu prepovedano.** Novi zagrebški policijski komisar je prepovedal vsako krošnjarjenje po javnih lokalih.

Velik požar v Novem Sadu. V Novem Sadu je izbruhnil pretečeno nedeljo velik požar, ki je uničil veletrgovino Gubanić, Zolić & komp. ter skladišče tvrdke Bakovski & Hubert. Škoda se ceni nad pet milijonov dinarjev.

*** Padec.** Včeraj zjutraj je žena zasebnega uradnika, 67 letna Antonija Toman na Glincah pri Ljubljani tako nesrečno padla po stopnicah, da so jo morali vsled dobljenih poškodb takoj odpeljati v javno bolnico.

*** Otroška nagajivost.** Mali, 18letni deček Josip Kolman iz Gradca pri Litiji je včeraj zjutraj gnal konja na vodo. Iz nagajivosti je deček Ciril Simončič udaril konja, ki je potem brcnil v obraz Kolmana. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnico.

* **Hudoben mož.** Delavec južne železnice France Puc na Brezovici pri Ljubljani je v prepiru zagnal svoji mladi ženi Mariji v čolo likalnik in jo močno poškodoval.

*** Blazen samomorilec.** Na Vidov dan se je v Zagrebu smrtnonevarno obstrelil bančni sluga Stanko Maluš. Njegov ravnatelj mu je bil prejšnji večer naročil, naj ga zjutraj pravočasno zbudi, ker mora odpotovati. Sluga pa je določeni čas prespal in je ravnatelj njega zbudil in menda tudi oštel. Sluga je začel z revolverjem streljati po sobi in je streljal tudi na prihajajoče občinstvo. Ko je prišla policija, zaklenil se je v sobo ter streljal dalje. Redarji so sobo siloma odprli ter našli Maluša smrtnonevarno obstreljenega. Pognal si je kroglo v glavo.

*** Na cesti se je onesvestil.** 49 letnemu pri tvrdki Rogač v Mariboru uslužbenemu Filipu Savperiu je v ponedeljek na Glavnem trgu postalo nenadoma slabo in se je zgrudil nezavesten na tla. Prepeljali so ga v javno bolnico.

*** Drzen tat koles aretiran.** Ljubljanska policija je aretirala Goričana Karola Peršoljo, ki je v Ljubljani kradel kolesa, jih tihotapil v Italijo, in jih tam z dobičkom prodajal.

*** Tatvina zlate ovratnice.** Pred dnevi je še le zapazil g. dr. Ferdinand Souvan, da mu je bilo v času od 10. maja do 24. junija vlomljeno v njgovo stanovanje na Kongresnem trgu 15. Neznan tat je odnesel dragoceno, zlato ovratnico s safirom v sredi in s 15 briljanti. Ovratnica je cenjena na 20.000 K.

* **Izmišljena tavina.** V zagrebškem policijskem uradu se je zglasil v ponedeljek neki potnik iz Maribora ter naznanil, da je na južnem kolodvoru izročil nekemu postreščku kovček s 50.000 srebrnimi kronami, a postreščak da je s kovčkom brez sledu izginil. Ker se je policiji ovadba zdela sumljiva, je odredila izsledovanje dotičnega postreščka, katerega so tudi kmalu našli. Pri konfrontaciji se je dognalo, da je ovadba bila neresnična, kakor je «oškodovanec» sam priznal.

SPREMEMBA VOZNEGA REDA NA GORENJSKEM.

V svrho dosege ugodnejših zvez z Gorico in Trstom preko Podbrda nastopijo s dnem 5. julija t. l. na gorenjskih progah sledeče spremembe v prometu osebnih vlakov:

Na progi **Ljubljana-Jesenice** izostane vlak, ki odhaja iz Ljubljane ob 13.40 ter bode vozil namesto njega vlak z odhodom iz Ljubljane ob 12., s prihodom v Kranj ob 12.50 in v Jesenice ob 14.03.

Na progi **Kranj-Tržič** izostane vlak ki odhaja iz Kranja ob 14.51 ter bode vozil namesto njega vlak z odhodom iz Kranja ob 13.10 in prihodom v Tržič ob 14.05.

Na progi **Jesenice-Bistrica** Bohinjsko jezero izostane osebni vlak — odhod iz Jesenice ob 16.10 ter mešani vlak odhod iz Bistrice Boh. jezero ob 10.26 ter bodeta vozila mesto teh osebna vlaka do, oziroma od Podbrda, odhod iz Jesenic ob 14.28, prihod v Bistrico Boh. jezero ob 15.16 ter v Podbrdo ob 15.57; odhod iz Podbrda ob 11.10, iz Bistrice Boh. jezero ob 11.50 ter prihod na Jesenice ob 12.40. Nadalje se podaljša jutranji vlak, ki odhaja iz Jesenic ob 9.07 do Podbrda — odhod iz Bistrice Boh. jezero ob 10.45, prihod v Podbrdo ob 10.56 ter večerni vlak, ki je odhajal iz Bistrice Boh. jezero ob 17.16 od Podbrda; odhod iz Podbrda ob 16.25, prihod v Bistrico Boh. jezero ob 16.35. Mešana vlaka med Bistrico Boh. jezerom in Podbrdom — odhod iz Bistrice Boh. jez. ob 13.01 in odhod iz Podbrda ob 14.03 izostaneta. Vsi vlaki imajo v Podbrdu kar najugodnejše priključke na italijanske vlake ter imamo torej po novem voznem redu med Jesenicami, oziroma Ljubljano ter Gorico in Trstom v vsaki smeri dvakrat na dan zelo ugodno zvezo.

Brzovlaka Dunaj-Trst, oziroma Monakovo-Trst preko Podbrda prišeta voziti s 5. julijem. Brzovlak z Dunaja, oziroma Monakovega proti Trstu vozi ob torkih, četrtkih in sobotah, odhod iz Jesenic ob 20.11, prihod v Trst ob 0.55 ter iz Trsta proti Dunaju, oziroma Monakovem ob ponedeljkih, sredah in petkih, odhod iz Trsta ob 5.00, prihod na Jesenice ob 9.55.

Vsled zgodnejšega prihoda ljubljanskega opoldanskega vlaka na Jesenice, bode odhajal izletniški vlak ob sobotah in dnevih pred prazniki ter ob nedeljah in praznikih iz Jesenic že ob 14.30 ter prihaja v Kranjsko goro ob 15.08.

Gospodarstvo

SITUACIJA NA LESNEM TRGU.

Stagnacija na jugoslovanskem lesnem trgu traja nevzdržno že vse letošnje poletje. Manjše partije lesa, dirigirane v naše luke ali pa izvožene po kopnem, ne izpreminjajo ničesar na situaciji. Od teh malih količin hrastovine se je izvozilo večji del preko Kraljevice na Angleško, mehak les pa so odpeljali po železnici v Italijo in Francijo.

Povpraševanja po lesu ni skoro nobenega. V malih količinah se išče hrast za Anglijo in Francijo, mehak les za Egipt, Malo Azijo, Grčijo in Italijo, vendar so pogoji običajno nesprejemljivi, tako da do sklepov v kupčiji sploh ne pride.

Cene konstatno padajo. Naslednje cene, ki jih povzemamo iz «Jugoslovanske Šume», niso stalne in bodo služile našim lesnim trgovcem samo v orijentacijo za momentani položaj lesnega trga: Hrastova debla I. razr. 1300 do 2200 K za kubik, II. razr. 700 do 1000 K, hrastova debla za furnire od 2600 K naprej, hrastove deske do 5 cm 3600 do 4000 K, surovi frizi (za eksport) 2500 do 3200 K, štafli 3600 do 4000 K, bukova debla I. razr. 400 do 600 kron, javor I. razr. 1200 do 2000 K za kubik, hrastovi brzojavni drogi 125 do 180 kron za kos, železniški pragi, hrastovi, 130 do 200 K, bukovi 95 do 130 K za komad. Ogljc stoji še vedno na isti višini in notira 15.000 K za vagon.

Na češkoslovaškem tržišču traja po poročilih iz Prage še vedno skoro popolen zastoj. Izvoza ni nobenega, domača potreba po lesu pada.

Tudi ostala svetovna tržišča, taku dunajsko, londonsko, egipčansko, milansko itd. stoje v znamenju večjega ali manjšega zastoja lesne trgovine. Na dunajski lesni borzi je udeležba pičla. Kupci se ogibajo skoro vsake kupčije navzlic naraslim potrebam domače industrije.

Na italijanskih tržičih — razven Trsta — cene za enkrat še ne padajo tako vidno. V Milanu stanejo jelove deske, ki so prišle preko Pulja, 300 lir za kubik; deske jugoslovanske provenijence se prodajajo po 320 do 360 lir za kubik. Južna Italija plačuje mehke deske po 420 do 460 lir. Merhantilno tesano blago je padlo v Trstu na 200 do 260 lir za kubik.

Na Angleškem so vsa tržišča prenapolnjena z blagom. Angleški trgovci ne kupujejo novega blaga, dokler ne prodajo starega po dobavnih cenah. Vsled tega vlada posebno na Švedskem mrtvilo v lesni trgovini. Na Francoskem pričakujejo cenenih dobav lesa iz Nemčije, medtem ko išče Anglija obnovitve starih zvez z Rusijo zaradi nakupa in dobave hrastovine.

Izgledov na izboljšanje položaja v lesni trgovini je jako malo. Do jeseni ni pričakovati večjih izpremenb. Vzrok sedanji krizi leži v prevelikl produkciji lesa v letošnjem letu in v omejenem konzumu, ki je neizbežna posledica stagnacije različnih industrij. Za veliki angleški trg je bil merodajen štrajk angeških premogovnikov, ki gre ravnokar k svojemu koncu in upravičuje upanje na izboljšanje krize tekom bodočih poletnih mesecev.

= **Ustanovni zbor Jadranske banke s sedežem v Beogradu** v svrho prevzetja poslov jugoslovanskih podružnic Jadranske banke, katerih centrala je ostala v Trstu, nahajajočih se v kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, se je vršil dne 29. t. m. v bančnih prostorih v Ljubljani Predsedoval je koncesijonar g. Ćiro Kamenarović, ravnatelj Jadranske banke, ki je pozdravil in predstavil zboru državnega komisarja g. Milorada Zebića, inšpektorja ministrstva trgovine in industrije iz Beograda. Po ugotovitvi, da je vsa delniška glavnica v znesku 30 milijonov kron popolnoma vplačana in na zboru zastopana, so bila soglasno sprejeta od ministrstva odobrena pravila in so bili izvoljeni v upravni svet gg. Franjo Dubokovič, veletržec iz Sušaka kot predsednik, Ivan Knez veletržec iz Ljubljane in T. G. Stipanović, nadravnatelj Banke in Štedione za Primorje iz Sušaka kot podpredsedniki ter dr. Josip Ažman, odvetnik iz Ljubljane, Ante Bogdanović, veletržec iz Šibenika, Albert Benetić, veletržec iz Sušaka, dr. Melko Cingrija, odvetnik iz Dubrovnika, Ćiro Kamenarović, ravnatelj banke, in Frank Sakser iz New Yorka, v nadzorstvo pa gg. Janko Jovan ravnatelj gospodarske zveze r. z. z o. z., Gustav Pirc, predsednik Kmetijske družbe in dr. Otokar Ribar, odvetnik, vsi iz Ljubljane.

= **Mariborski živinski trg.** Na sejmu, ki se je vršil 28. junija, je bilo pripeljanih 132 volov, 8 bikov, 214 krav, 24 telet in 9 konj, skupno 387 glav. Cene so bile sledeče: debeli voli kg žive teže 15—18, polpitani 13—14, plemenski 10—12, biki za klanje 10—11, klavne krave debele 11 do 13, plemenske 10—11, molzne 10—14, breje 12—14, mlada živina 12—14, teleta 8—10, plemenske svinje 24—26, polpitane 26, krave za klobase 6—8 K. Volovsko meso I. vrste 26, II. vrste 24, meso bikov, krav in telic 22, telečje meso I. vrste 18, brez kosti 24, II. vrste 16, svinjsko sveže meso 32 K.

= **I. obrtna razstava v Mariboru** se vrši od 6. do 28. avgusta. Vršijo se že priprave.

= **Konkurz tvrdke.** Kakor nam iz Vršca v Banatu javljajo, je pred tedni napovedala konkurz tvrdka Rudolf Velkavrh, ki je imela svoječasno živahne kupčijske zveze s Slovenijo. Tvrdkina pasiva znašajo po dobljenih informacijah le 380 tisoč kron.

= **Cene novega žita pri nas in na Madžarskem.** Ker se na Madžarskem obeta dobra žetev, se pričakuje letos obilni izvoz. Vsled dobrih izgledov so tudi cene za novo žito nizke. Pšenica za avgust se prodaja po 800 madž. kron 100 kg. Pri nas so sicer vesti o žetvi zelo različne. Vendar pa smo uverjeni, da letošnja žetev v splošnem ne bo slaba, ker ne moremo verjeti pesimističnim poročilom iz Vojvodine, ki so preočito tendencijozna. Žitni producenti ne marajo popustiti v cenah in se poslužujejo tendencijoznih poročil, da bi se vzdržali. Zato se prodaja danes nova pšenica pri nas povprečno po 1000 K za 100 kg, kar pomeni več, nego dvojna cena madžarske pšenice. Na domačem trgu se bodo mogoče visoke cene nekaj časa vzdržale, na večji izvoz pa seveda pri teh cenah ni misliti, ker imamo huda konkurenta Romunijo in Madžarsko preblizu.

= **Trgovinska in obrtniška zbornica v Krakovu** javlja, da ima ena večjih poljskih tvornic v Živcu za eksport večje količine stročnic, cigaretnega papirja ter parafinovanega nepremočljivega papirja za uporabo v industriji čokolade in pri izdelovanju življenjskih potrebščin. Tvornica je pripravljena vsak čas na zahtevo poslati vzorce svojih izdelkov.

= **Podraženje nemškega premoga.** Kakor poročajo iz Berlina, se bo radi visokih novih davkov premog v vestfalskem in gornješlezijskem področju znatno podražil.

= **Mednarodna industrijska in poljedelska razstava v Rigi** se vrši od 31. julija do 28. avgusta. Svrha razstave je oživljenje trgovinskega prometa med zapadom in vzhodom ter tudi obnova letskega gospdarskega življenja.

= **Trgovinski odnošaji med Rusijo in Češkoslovaško.** Pri razgovorih čeških kovinarskih tvornic z rusko trgovinsko misijo v Berlinu je izjavil šef ruske misije, da se nahaja na potu posebna sovjetska misija za Češkoslovaško, ker ima Rusija namen, del potrebnih vozil in strojev nakupiti v Češkoslovaški.

= **Brezposelnost v Angliji.** Angleško socijalistično glasilo «Daily Herald» prinaša sledeče podatke o brezposelnosti v Angliji: nezaposlenih: 1,250.000 rudarjev, 1.500.000 strojnih delavcev, 100.000 tiskarskih delavcev, 1,000.000 poljskih delavcev, 500.000 delavcev v bombažnih tvornicah, 94.000 delavcev v plinarnah, 125.000 delavcev v ladjedelnicah, 100.000 transportnih delavcev, 70.000 nameščencev drž. železnic, 20.000 mizarskih delavcev v ladjedelnicah itd.

= **Kanadski premog v Angliji.** 6500 ton kanadskega premoga je dospelo pred nekaj dnevi v Anglijo. Pričakujejo še več pošiljatev. Ker pa je sedaj rudarska stavka končana in se delo v premogovnikih zopet prične, bodo pošiljatve poslagoma izostale.

= **Krediti Zedinjenih držav Evropi.** Predsednik Zedinjenih držav Harding je podpisal dekret, po katerem se dovoljuje dajanje kreditov evropskim državam v svrho kupovanja v Zedinjenih državah.

Opozarjamo vse p. n. trgovce in tobakarne na današnji oglas na zadnji strani Ciril in Metodovih vžigalic, ki jih priporočamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto! (493)

Borza 1. julija

Zagreb, devize: Berlin 201 — 202, Milan 728 — 732, London izplačilo 558, ček 555, Newyork ček 146.25 — 147, Pariz 1190 — 1210, Praga 202.550 — 203, Švica 2490 — 2510, Dunaj 20.90 — 21.10, Budimpešta 58 — 58.50. **Valute:** dolar 144.50 — 145, avstrijske krone 22.50, levi 148 — 160, rublji 31 — 32, češke krone 201 — 205, funti 538 — 546, franki 1150, napoleoni 475 — 479, marke 208 — 210, leji 224, lire 720 — 724.

Beograd, valute: dolar 36.10 — 36.30, franki 292 — 293, leji 56.25 — 56.75, levi 39.50 — 40, marke 53 — 53.25, češke krone 50, avstrijske krone 5.80 — 5.90, napoleoni 118 — 118.50. **Devize:** London 139 — 139.50, Pariz 298 — 300, Ženeva 620, Praga 50.50 — 51, Dunaj 5.25—5.30, Berlin 50.50 — 51, Milan 181, Solun 208 — 209.

Curih, devize: Berlin 7.90, Holandija 195.25, New York 503, London 22.21, Paris 47.55, Milan 29, Bruselj 47.30, Kodanj 99.80, Stockholm 131.50, Kristianija 84.80, Madrid 77.20, Buenos Aires 180, Praga 8, Varšava 0.30, Zagreb 3.85, Budimpešta 2.10, Bukarešta 9, Dunaj 1, avstrijske krone 0.84.

Dunaj, devize: Amsterdam 23.860-23.900 Zagreb 478 — 482, Beograd 1910 — 1930, Berlin 969.50 — 975.50, Budimpešta 270 — 273, Bukarešta 1085 — 1095, London 2710 — 2730, Milan 3565 — 3585, New York 725 — 729, Pariz 5830 — 5870, Praga 972 — 978, Sofija 685 — 705, Varšava 35.50 — 37.50, Curih 12.210 — 12.260. **Valute:** Dolarji 718 — 722, bolgarski levi 685 — 695, nemške marke 971 — 977, angleški funti 2690 — 2710, francoski franki 5810 — 5850, holandski goldinarji 23.780 — 23.880, italijanske lire 3547.50 — 3567.50, dinarji (tisočaki) 1897 — 1917, poljske marke 36 — 38, romunski leji 1080 — 1090, švicarski franki 12.175 — 12.225, češkoslovaške krone 971 — 977, madžarske krone 270.75 — 273.75.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij „Jutra“.
Odgovorni urednik Mit. F. Jelenc.

Franc Heller 24

Blagajna velikega vojvode

Roman.

Poslovenil F. J-o.

«Hvala!»

Gost gospoda Isaacsa si je izbral lepo cigaro, jo spretno obrezal in prižgal z rokami, ki nikakor niso izdajale one starosti, ki je o nji govorila njegova sključena posava. Zadovoljno je potegnil par velikih dimov, naklonil se in rekel:

«Gospod Isaacs, vaše cigare so jako šarmantne, kar bi pa o tem ali onem vašem podjetju ne mogel trditi. Toda prekinil sem vas. Govorili ste ravno o moji nesramnosti in ste jo bili tako ljubeznivi, da ste jo nazvali neizmerno. Slutim, da ste imeli neke posebne namene, ko ste me pozvali potom oglasa v listih.»

«Vi niste veliki samo v svoji nesramnosti, še večji ste v svoj bistroumnosti, gospod profesor. Jaz potrebujem vaše pomoči. Zato sem objavil v listih one oglase. Nikdo ne ve vašega naslova. Svojega imena in svojega stanovanja nisem navedel iz previdnosti, ker ne vem, ako se slučajno policija še vedno zanima za vašo osebo. Zato sem svoje oglase signiral s črtami E. I. Jako me veseli, da se nisem v svojih načrtih varal.»

Gospod Isaacs je za hip utihnil in potem nadaljeval mirno:

«Stvar je namreč tale. Rad bi napravil in vam predložil neko kočljivo stvar. Nočem sicer trditi, da za to stvar ne bi mogel dobiti drugega. Toda obračam se na vas iz prav istih razlogov, ki grem z njimi k svojemu krojaču, ker vem in sem prepričan, da bo vse, kar naredi ta dobro.

Gost gospoda Isaacsa se je prijazno poklonil.

«Gotovo vam je znan, gospod profesor, stari pregovor, ki pravi, da se najslabši ljudje najdejo vedno med sorodniki. In jaz imam danes dovolj razlogov, da verujem v resničnost tega pregovora. Jud, nesramen Jud... ah, ko bi vi vedeli gospod profesor, kako sovražim tega človeka!»

«Pa vendarle ne radi njegove rase?» je rekel gost gospoda Isaacsa posmehljivo. «Nespametno in nepravično je, ako ima človek take predsodke. Jaz za svojo osebo ne zaničujem svojih rojakov, bolj nego drugih narodov.»

«Svojih rojakov, gospod profesor? Rad bi vendarle vedel kdo, kaj in kakšen rojak ste pravzaprav. S tem sem si že tolikokrat razbijal glavo.»

«Moji oziri do vas, gospod Isaacs, mi prepovedujejo, da bi vam to izdal. Zagotavljam vas samo, da nisem Jud, zato ste mi gotovo že zdavnaj oprostili ono malo prigodo. Vi torej sovražite nekega Juda... To ste vsaj rekli. Ali ste me radi tega iskali po listih?»

«Yes! Ravno radi tega, gospod profesor! Smrtno ga sovražim.»

«Vrag naj vas vzame, gospod Isaacs! Kaj vendar mislite? Pa si vendar ne domišljujete, da sem ravnatelj kake agenture za dobavljanje zavratnih morilcev?»

«Tega seveda ne! Sicer se pa hočem izogibati vseh ekstremov. Jaz sem dobrodušen in miroljuben človek.»

«Vem, vem, saj ste član našega parlamenta. Torej vi nimate namena, da daste umoriti tega Juda. Ali smem morda vprašati, kako se imenuje?»

«Adolf Hornstein.»

«Torej nemški jud?»

«Ne, ruskopoljski, kar je še stokrat in tisočkrat huje. Gospod profesor ali se še spominjate gospodične Daisy Bell?»

«Kako se ne bi mogel spominjati vaše krasne prijateljice, gospodične Bell! Seveda, prav dobro se je spominjam. Kaj je vendar ž njo? Pa vendar ni oni Jud ukradel njenega srca?»

«Še hujše gospod profesor. Ne vem na kak način je prišel do stvari, ki so meni mnogo dragocenejše, nego njeno srce. Na nerazumljiv način so prišla v njegove roke vsa moja pisma, ki sem jih nekdaj pisal gospodični Bell. Kako, tega ne ve nikdô. Ali mu jih je dala gospodična Bell sama, ali jih je pa izmaknila in prodala njena sobarica. Gospodična Bell namreč zatrjuje, da je pisma zi njenega predala ukradla sobarica in jih prodala Hornsteinu. Jaz pa sumim, da je to storila sama gospodična Bell ne pa njena sobarica Rozalija. Moram vam namreč omeniti, da moje razmerje z gospodično Bell danes ni ravno najbolje. Rozalija je odšla v Ameriko, torej se ne morem obrniti na njo. Glavna oseba v vsi ti zadevi je torej edinole gospod Hornstein. Ali ste že kdaj in kaj slišali o tem človeku, gospod profesor?»

«Hornstein... Hornstein..., ne vem, prav nič se ne spominjam. Toda, ali se ni imenovalo tega imena takrat, ko se je toliko govoril o orazporoki lorda in lady Birchell? Ako se prav spominjam je igral v vsi zadevi neki Hornstein prav čudno vlogo.»

«Da, ravno ta! Hornstein je prodal lady Alici vsa kompromitujoča lordova pisma. In ta ljubeznivi gospod Hornstein se je sedaj zarotil, da me izigra v javnosti in me spravi ob mandat. Gotovo veste, da se vrše 22. t. m., torej v enem tednu nove volitve. Vese pa tudi, kako moralni in pobožni so moji volilci — ako se še spomnjate, ste se vi pred leti tudi poslužavali tega orožja —. Torej gospod profesor, ona komedija s kinomatografom mi ne gre iz glave. Tako duhovito in izvirno ste si zamislili vso stvar, da...

Gospod Isaacs, mislil sem, da sva na to stvar že davno pozabila. Stvar je torej tale: vi nikakor ne morete pristati na to, da se objavijo ona vaša pisma, da bi vaš volilni okraj zvedel o vaših odnošajih z gospodično Bell.»

«Da, prav imate! Objava teh pisem bi ne bila prav nič priporočljiv volilni oklic za mojo osebo. Ta moja pisma so namreč malo preveč... no kako bi se izrazil, recimo malo preveč liberalna, akotudi jih je pisal liberalni kandidat. Ako se ta pisma objavijo, tedaj sem izgubljen in onemogočen. Moje življenje je v rokah tega Juda Hornsteina, in to toliko časa, dokler so ona pisma v njegovih rokah.

«Da, dokler so v njegovih rokah. Zato ste me pustili poklicati, kaj ne gospod Isaacs?»

«Yes, gospod profesor, ravno zato. Rešite me tega prokletega Hornsteina, ker sicer...»

«Rešim naj vas Hornsteina? Jaz mislim, da bi bilo bolje, da rešim iz Hornsteinovih rok vaša pisma! In kaj potem?»

VIDOVDANSKI PARASTOS V LJUBLJANI.

Ob deveti uri so se zbrali poleg drugega občinstva zastopniki oblasti in vojaštva v pravoslovni kapelici v vojašnici vojvode Mišića, da prisostvujejo slovesnemu «parastosu» v počeščenje padlih srbskih, hrvatskih in slovenskih junakov, ki ga je opravljal vojni prota Janković. Navzoči so bili deželni predsednik dr. Baltič, podpredsednik Dobnik ter poverjeniki Ribnikar, Demšar in Jamnik. Vojaštvo je bilo zastopano po generalu Dokiću. Mestno občino je zastopal magistratni ravnatelj dr. Zarnik. Med drugimi smo opazili tudi predsednika pravoslavne cerkvene občine dr. Avramovića in g. Antona Peska. Poleg cerkvenega zbora ruskih beguncev so cerkvene napeve izvajali člani «Ljubljanskega Zvona». Pri nagovoru je prota Janković povzdigoval imena zaslužnih junakov in mož, ki so se žrtvovali za blagor domovine. V najhujši dobi robstva je bil Srb zasužnjen po telesu, nikdar pa ne po duši. Praznik vidovdanske tragedije je postal zadnja leta praznik radosti ujedinjenja Srbov, Hrvatov in Slovencev ter praznik njihove državne samostojnosti. — Na koncu parastosa so po pravoslavnem cerkvenem običaju navzoči zavžili žličko kruha, pripravljenega iz samega žita. Zunaj cerkve je vojaštvo defiliralo odhajajočemu generalu.

Ali ste že poslali naročnino za „Jutro"?

Naročajte

Zbirko političnih, gospodarskih in socijalnih spisov.

Dosedaj izšlo 8 zvezkov:

1. Dr. Al. Zalokar, **O ljudskem zdravju.** Broš. 6 K.
2. Dr. Bogdan Derč, **Dojenček.** Broš. 6 K.
3. Dr. J. Demšar, **Spolne bolezni.** Broš. 10 K.
4. Št. Sagadin, **Naš sadašnji ustavni položaj.** Broš. 16 K.
5. Leonid Pitamic, **Pravo in revolucija.** Broš. 8 K.
6. **Dokumenti o jadranskem vprašanju.** Broš. 18 K.
7. Alb. Ogris, **Borba za jugoslovansko državo.** Broš. 32 K.
8. Vl. Corović, **Rasa in vera v srbski prošlosti.** Broš. 16 K.

Po pošti vsak zvezek K 1·80 več.

Naročila sprejema: **Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.**

Knjigovodja 1023 3—2

oziroma **knjigovodkinja**, popolnoma samostojna, bilance zmožna moč, kakor tudi v slovenski in nemški korespondenci izvežban(-a), se pod ugodnimi pogoji **sprejme** takoj za tovarniško podjetje v Ljubljani. Istotam se **sprejme** tudi **kontoristinja** z daljšo prakso v trgovskih podjetjih. — Ponudbe na **Aloma Company**, d. z o. z., Ljubljana, pod **„Knjigovodstvo, korespondenca 254".**

Trgovci! Obrtniki! Pozor!

Vsled preselitve v lastno hišo na Dunajsko cesto št. 11, prodaja od danes

Zalta & Žilič

svojo veliko zalogo raznovrstne železnine po jako znižanih cenah. 1042 3—1

Ne zamudite prilike!

Priporočljivo! **Priporočljivo!**

SIMON JENKO, Zbrani spisi.
Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42·—, po pošti K 4·20 več.

Anatole France, Pingvinski otok.
Roman. Broš. K 42·—, vez. K 52·—, po pošti K 3·40 več.

Cika Jova-Gradnik, Kalamandarija.
Pesmi za otroke. Vez. K 16·—, po pošti K 1·40 več. 209 21

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Sodna ulica št. 6.

Štedilnik 1046
se za nizko ceno proda Koste št. I.

Išče se stanovanje z 2 do 3 sobami in kuhinjo za **lokalne prostore** v kolizejskem okraju, eventualno drugje.
Ponudbe na upravništvo „Jutro" pod **„Lokal".** 1047

Furnir (žagan). Tovarna **furnirja,** žaga in trgovina z lesom, **Podrečje,** p. Domžale. 768 20-16

Priporočam zalogo
oglja in drv
v Slomškovi ulici 21.
Drva **žagana** ali **cepljena** dostavljam tudi na dom. 1043 2—1

Koncipijenta
s substitucijsko pravico in
kazenskega zagovornika
sprejme takoj 1041
odvetnik dr. Ob.ak, Ljubljana.

Stanovanje 1044

z dvema sobama in pritiklinami v Ljubljani **se išče.** Nagrada 1000 K. Najemnina po dogovoru. Ponudbe pod **„Mirna stranka"** na Anončni zavod **Drago Beseljak & drug, Ljubljana,** Cankarjevo nabrežje 5.

Čevlji

vseh vrst, moški, ženski in otročji, se dobe po najnižjih dnevnih cenah pri znani tvrdki **ALEKSANDER OBLAT, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 28.**
Razpošiljajo se po povzetju po vsem kraljestvu
681 26 13

Nudim brezobvezno
Ciril-Metodove vžigalice

Pri posameznih zabojih škatljica K 1·06 od skladišča Ljubljana. Engrosisti imajo primeren popust.

J. Perdan, Ljubljana.

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službe itd.
— inseriraj v „Jutru"

Ustanovljeno 1866

Damsko, moško in otroško modno blago 900 26

C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

Ustanovljeno 1866

Spisi o naši državi.

A. Melik: **Jugoslavija.** Zemljepisni pregled. I. del. Mah. vezana, fin papir 60 K, po pošti 3 K več. Broš., navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.
A. Melik: **Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev.** II. dela I. del 21 K, II. del 42 K. Poštnina za oba dela 9 K.
A. Ogris: **Borba za jugoslovansko državo.** Cena 32 K, po pošti K 1·80 več.
Dokumenti o jadranskem vprašanju. Cena 18 K, po pošti K 1·80 več.
Št. Sagadin: **Naš sadašnji ustavni položaj.** Cena 16 K, po pošti K 1·80 več.

Naročila sprejema:
Tiskovna zadruga v Ljubljani, Sodna ulica 6.

Pravkar je izšel ponatis znamenitega „Jutrovega" romana, ki je vzbujal splošno pozornost:

Frank Heller, Prigode gospoda Collina.

Cena 15 K, po pošti 2 K več.

Naroča se pri upravništvu „Jutra", Ljubljana, Sodna ulica 6.

Naznanilo. 1045

Podpisani naznanjam sl. občinstvu, da sem z današnjim dnem **vzel v družbo** kot **solastnika**

kavarne „Zvezda"

gospoda **Jakoba** in **Viktorja Sedeja iz Ljubljane** ter se tudi nadalje priporočam za naklonjenost občinstva.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Ivančič
lastnik kavarne „Zvezda"
V Ljubljani, dne 1. julija 1921.

Podpisana javljava sl. občinstvu, da sva z današnjim dnem **vstopila v družbo** z dosedanjim lastnikom

kavarne „Zvezda"

gospodom **Josipom Ivančičem** ter prosiva sl. občinstvo, da nam ohrani isto naklonjenost kakor dosedanjemu lastniku.

Z odličnim spoštovanjem

Jakob in Viktor Sedej.
V Ljubljani, dne 1. julija 1921.

Telefon št. 508. St. pošt. ček. ur. 12.051.

OBRTNA BANKA
v Ljubljani, Kongresni trg 4

daje kredite v obrtne svrhe, po izrednih pogojih, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje.
Vloge na knjižice in na tekoči račun obrestuje s
4%
od dne vloge do dne dviga.
453 26—17

Natisnila Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.